ANTI-PESTPROTOCOL

PRAKTIJKSCHOOL APELDOORN

Maart 2021

Inhoud

Inleiding 3
Doelstelling 3
1. Wat is pesten? 4
1.1 Definitie: 4
1.2 De kenmerken: 4
1.3 De betrokken partijen 4
1.3.1 Pester 4
1.3.2 Gepeste 4
1.3.3 Middengroep 4
1.4 Verschillende vormen van pesten 5
1.5 Het verschil tussen plagen en pesten 5
1.6 Online pesten 5
2. Preventie 6
2.1 Het pedagogisch klimaat 6
2.2 Preventieprogramma's 6
2.3 Anti-pestprogramma 6
3. Aanpak 7
3.1 Informeren van ouders en leerlingen 7
3.2 Handhaving 7
3.3 Zorg voor de pester en de gepeste. 7
4. Bijlage 8
De 5-sporen aanpak 8
No-blame 8
Oplossingsgerichte aanpak 8
Herstelrecht 8
Anti-pestprotocol Praktijkschool Apeldoorn ondertekening 9

Inleiding

Praktijkschool Apeldoorn heeft een bijzondere zorgplicht ten aanzien van de gezondheid en veiligheid van de leerlingen die aan onze zorg zijn toevertrouwd en onder ons toezicht staan.

Hieronder vindt u het anti-pestprotocol van de Praktijkschool Apeldoorn. De laatste update van dit protocol is maart 2021. Dit plan wordt om de vier jaar aan de medezeggenschapsraad aangeboden met de vraag om instemming.

Doelstelling

Dit beleid is geschreven om op een effectieve, gezamenlijke manier met pesten om te gaan. Praktijkschool Apeldoorn wil de leerlingen een prettige, positieve en veilige leeromgeving bieden, waarin zij zich kunnen ontwikkelen tot goed burger en werknemer. Het personeel wil deze ontwikkeling bevorderen door het scheppen van een veilig klimaat in en om de school en een prettige werksfeer in de theorielessen, praktijklessen en op stage.

Dit betekent dat wij als school pesten als ongewenst gedrag beschouwen en bereid zijn alles in het werk te stellen om pestgedrag aan te pakken. Dit beleid is een vastgelegde wijze waarop we het pestgedrag van leerlingen aanpakken en de veiligheid waarborgen. Wij willen dat alle betrokkenen; leerlingen, personeel, externe begeleiding en ouders, dit beleid naleven.

Ondanks eenieders voortdurende inspanning zijn wij ons bewust van het feit dat van een school geen continu toezicht kan worden verwacht.

1. Wat is pesten?

1.1 Definitie:

Pesten is het systematisch en langdurig uitoefenen van psychologisch of fysiek geweld door één of meerdere personen ten opzichte van één persoon, die niet (langer) in staat is zichzelf te verdedigen. Pesten vindt ook digitaal plaats. Kinderen of jongeren gebruiken dan het internet (sociale media) of pesten elkaar door vervelende berichten via de mobiele telefoon te sturen.

1.2 De kenmerken:

- Het pesten gebeurt systematisch.
- De macht is ongelijk verdeeld.
- Het heeft een psychische of fysieke schade als gevolg.
- De gepeste is niet weerbaar.
- De bedoeling is om angst te veroorzaken of schade te berokkenen bij de gepeste.
- Het is een universeel verschijnsel.

1.3 De betrokken partijen

Bij pesten gaat het niet alleen om de 'pester' en de 'gepeste'. Er zijn zes rollen in een groep waarin gepest wordt. De pester, de gepeste, meelopers, aanmoedigers, verdedigers en buitenstaanders.

1.3.1 Pester

Pesters komen heel zelfzeker over. Het lukt hen zelfs zo goed dat ze anderen kunnen betrekken in hun pestactiviteiten. De pester is meestal een populair persoon die zich stoer gedraagt. Hij is een opstandig type die uitkomt voor zijn mening. De pester heeft moeite met regels en grenzen. Toch is hij minder zeker over zichzelf dan hij zich voordoet. Het pestgedrag dient meer als afleiding voor zijn eigen problemen. Het slachtoffer is vaak een uitlaatklep voor de frustraties van de pester.

1.3.2 Gepeste

Vaak is degene die gepest wordt 'anders dan de anderen'. Dat 'anders-zijn' kan gebaseerd zijn op uiterlijke kenmerken (een bril dragen, ouderwetse kleren aan hebben), maar vooral op het niet beantwoorden aan de groepsnorm. Ook hobby's, taalgebruik of thuissituatie kunnen een aanleiding zijn tot pesten. De meeste gepeste kinderen kunnen zich niet goed verdedigen en kunnen geen respect afdwingen van anderen. Ze zijn stil en introvert. Ze schamen zich dat ze gepest worden en houden daarover dan ook hun mond. Ze hebben weinig vrienden om op terug te vallen.

1.3.3 Middengroep

De middengroep bestaat uit meelopers, aanmoedigers, verdedigers en buitenstaanders. De middengroep (of het publiek) is zeer belangrijk.

- Meeloper; iemand die de pester helpt met pesten.
- Aanmoediger; doet niet actief mee aan het pesten, maar moedigt de pester wel aan door bijvoorbeeld te lachen.
- Buitenstaander; ziet het pesten wel, maar doet er niets aan.
- Verdediger; komt op voor de gepeste.

1.4 Verschillende vormen van pesten

Er bestaan vele verschillende vormen van pesten. Dit zijn de meest voorkomende vormen:

- verbaal
- non-verbaal
- achtervolging
- uitsluiting
- stelen of vernielen van bezittingen
- afpersing
- pesten via de sociale media

1.5 Het verschil tussen plagen en pesten

Plagen is een deel van je ontwikkeling. Je leert opkomen voor jezelf. De intentie bij plagen ligt anders dan bij pesten. De bedoeling van pesten is iemand te kwetsen, terwijl er bij plagen geen kwade bedoelingen zijn.
Enkele verschillen tussen plagen en pesten op een rijtje:

Plagen	Pesten
onbezonnen, spontaan	systematisch
geen kwade bijbedoelingen	kwetsen van iemand
duurt niet lang	gebeurt bijna non-stop
speelt zich af tussen gelijken	de macht is ongelijk verdeeld
geplaagde blijft volwaardig lid van de groep	de gepeste wordt buitengesloten
er is een wisselend slachtoffer	er wordt één zwart schaap uitgekozen
heeft geen blijvende gevolgen	lichamelijke of psychische gevolgen
altijd één tegen één	één tegen één / groep

1.6 Online pesten

Online pesten, cyberpesten, digitaal pesten: het zijn allemaal termen die we gebruiken voor pestgedrag via sociale media. Pesten kan op veel manieren. Via sociale media pesten leerlingen elkaar door:

- Misbruik van privégegevens (het stelen van wachtwoorden of het aanmaken van nep-accounts).
- Bedreiging via sociale media.
- Het verspreiden van beeldmateriaal (zoals intieme foto's of filmpjes van mishandeling).
- Uitsluiting in chat-groepen.
- Haatcampagnes via sociale media.

2. Preventie

2.1 Het pedagogisch klimaat

- Het voorbeeld van de leraren (en thuis de ouders) is van groot belang. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken.
- De leraren bieden structuur en veiligheid door aanwezig te zijn bij leswisselingen en pauzes.
- De leraar werkt aan een positieve sfeer in de groep door een positieve benadering van de leerlingen.
- Agressief gedrag van leraren, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd. Leraren nemen duidelijk stelling tegen dergelijke gedragingen.
- School en ouders halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Bij pesten zullen de directie en de leraren hun verantwoordelijkheid nemen en indien nodig overleg voeren met de ouders.
- De algemene afspraken en regels en de Gouden Regels worden in het begin van het jaar besproken en herhaald als dat nodig is ten gunste van het pedagogisch klimaat. Alle leerlingen krijgen hier een les over en het wordt behandeld tijdens de startvergadering van het team.
- Leraren besteden aandacht aan de omgang met elkaar in alle lessen.

2.2 Preventieprogramma's

- Binnen alle vakgebieden wordt er specifieke aandacht besteed aan sociale vaardigheden.
- Tijdens de wekelijkse sova- lessen komen onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. aan de orde.
- In elke fase in de school wordt les in sociale vaardigheden gegeven:
    - Methode: 'Democratie kun je leren' (1e en 2e fase)
    - Zelfontwikkeld lesprogramma, inclusief sollicitatietraining (3e fase)
    - Extern (bijvoorbeeld via MEE, ´s Heeren Loo):
        - Sova training (voor trainen van specifieke sociale vaardigheden).
        - Weerbaarheidstraining.
        - Eventueel specifieke (individuele) begeleiding en/of therapie op maat.
        - Interview

2.3 Anti-pestprogramma

Het ministerie van OCW wil dat scholen in het funderend onderwijs tonen dat zij een structurele anti-pestaanpak hebben; die aanpak moet zowel pesten voorkómen, door het bevorderen van een sociaal veilig schoolklimaat (preventie), maar dient ook houvast te geven bij wat te doen als het pesten feitelijk aan de orde is (curatief, regulerend).
Sinds haar bestaan heeft Praktijkschool Apeldoorn, gezien haar kwetsbare doelgroep, het grote belang van het tegengaan van pestgedrag onderkend en is dit in de dagelijkse praktijk van het omgaan met elkaar op school en in de lessen sociale vaardigheden een niet weg te denken thema.
In schooljaar 2017-2018 is de school gestart met een integrale methode voor sociale vaardigheden waar lessen van 'Democratie kun je leren', lessen van de schoolspecifieke methode voor sociale vaardigheden die is ontwikkeld in samenwerking met de CED-groep, en lessen mediawijsheid allen tezamen komen en aangeboden worden. Hiermee wordt een belangrijk fundament gelegd voor een positief pedagogisch klimaat in de groep en de gehele school.

3. Aanpak

3.1 Informeren van ouders en leerlingen

- De anti-pestregels zijn opgenomen in de schoolgids en op de website van de school. De schoolregels (inclusief de anti-pestregels) worden klassikaal besproken en komen structureel aan het begin van een schooljaar en bij incidenten ter bespreking aan de orde.
- Daarnaast hanteert Praktijkschool Apeldoorn de Gouden regels. Dit zijn vier positief geformuleerde gedragsregels die ingezet worden bij de vorming van een positief pedagogisch klimaat en bij het voorkomen van pestgedrag.

- Dit zijn de Gouden regels:
    - Iedereen is welkom en hoort erbij,
    - We lossen problemen met elkaar op,
    - We respecteren dat we allemaal anders zijn,
    - We gebruiken vriendelijke taal.

3.2 Handhaving

- Als eerste consequent de regels handhaven.
- Bij herhaald pestgedrag zal de pestsituatie geanalyseerd worden door de groepsleerkracht en eventueel een anti-pest coördinator.
- De betrokkenen zoeken samen naar een passende oplossing.
- Hiervoor kan gekozen worden uit verschillende aanpakken, bijvoorbeeld; de 5-sporen aanpak, no-blame, oplossingsgerichte aanpak en herstelrecht (zie bijlage). Tevens kan gekozen worden voor uitsluiting van situaties die zich in het bijzonder lenen voor pestgedrag. Daarbij kan gedacht worden aan: uitsluiting van pauzes, van deelname aan specifieke lessen en voortijdig op school zijn.
- Bij letsel en/of schade kan aangifte of melding worden gedaan bij de politie.

3.3 Zorg voor de pester en de gepeste.

- Direct ingrijpen via hoor en wederhoor; de pestsituatie wordt geanalyseerd door de betrokken groepsleraar en/of groepsleraren.
- Erkennen van de gevoelens van de gepeste is heel belangrijk.
- Gedragsalternatieven aanreiken aan zowel de gepeste als de pester.
- Pester en gepeste kunnen een gesprek voeren met de groepsleraar en eventueel met de anti-pest coördinator.
- De anti-pest coördinator kan geraadpleegd worden door de groepsleraar. Wanneer ouders en/of leerlingen een klacht hebben rondom pesten of het ingezette beleid onvoldoende vinden kunnen zij ook terecht bij de anti-pest coördinator.
- De anti-pest coördinator wordt altijd geïnformeerd over pestsituaties.
- Ouders/verzorgers worden geïnformeerd over de gezette stappen.

4. Bijlage

De 5-sporen aanpak

De pestsituatie wordt aangepakt op vijf sporen, namelijk;

1. Hulp voor de gepeste;
2. Correctie en hulp voor de pester (en de meelopers);
3. Aandacht voor de sfeer in de groep waar gepest wordt; mobiliseren van de middengroep tussen pester en gepeste;
4. De ouders van de gepeste en de pesters en meelopers betrekken bij de aanpak;
5. Ondersteuning voor personeel om adequaat pesten aan te pakken.

No-blame

De no-blame methode werkt vanuit een steungroep. In de steungroep zit een pester, een meeloper, een vriend of een vriendin van de gepeste en drie neutrale medeleerlingen. Het doel van de no-blame aanpak is om samen de situatie te veranderen zonder iemand de schuld te geven.

Oplossingsgerichte aanpak

Met de gehele klas de sfeer positief veranderen.

Herstelrecht

Herstelrecht is de tegenhanger van straffen. Bij herstelrecht staat de gepeste centraal en gaat het om de schade die door de pesterijen is aangericht te herstellen; de pester hoort de schade ongedaan te maken. Oftewel; de pester neemt de verantwoordelijkheid voor zijn of haar daden en herstelt de schade.

Anti-pestprotocol Praktijkschool Apeldoorn ondertekening

De ondertekenaars van dit beleid verklaren het volgende:

1. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk, zowel voor de slachtoffers als voor de pesters. Dit ernstige probleem vereist een voortdurende aanpak, in het bijzonder door de ouders en het personeel.

2. De MR, directie en personeel werken zo goed mogelijk samen met leerlingen en ouders om het probleem "pesten" op te lossen.

3. De ondertekenaars van dit protocol verplichten zich tot het volgende:

   a. alle bij de school betrokkenen hebben het recht en de plicht bij signalering van pestgedrag dit te melden bij de (groeps)leraar, anti-pest coördinator, directie en/of ouders
   b. hulp bieden aan de gepeste;
   c. hulp bieden aan de pester;
   d. hulp bieden aan de middengroep;
   e. hulp bieden aan de leraar;
   f. hulp bieden aan de ouders;
   g. de leerlingen bewust maken en bewust houden van het bestaan en de zwaarte van het probleem;
   h. het gericht voorlichten van alle betrokkenen;
   i. het aanleggen van – voor iedere persoon aan de school verbonden - toegankelijke, goede informatie over het probleem pesten, met als speciaal aandachtspunt informatie voor de leerlingen;
   j. het aanstellen van een vertrouwenspersoon en anti-pestcoördinator op school;
   k. het beschikbaar stellen van geld en tijd waarmee gerealiseerd kan worden: scholing van personeelsleden, materialen en andere activiteiten.

4. Indien – nadat alle mogelijke hulp aan de pester geboden is – het pestgedrag voortduurt en dit ten koste gaat van het welzijn van anderen, kan dit tot schorsing leiden en in het uiterste geval tot verwijdering.

5. Dit protocol wordt regelmatig geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

6. Het protocol is ondertekend door de directie en de medezeggenschapsraad (namens personeel, leerlingen en ouders).

Aldus opgemaakt en ondertekend te Apeldoorn, d.d. 22-11- 2021

De schoolleiding

Pien Franken, directeur

De Medezeggenschapsraad,

Ewald de Boer, voorzitter